

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 277/2016-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Branislavom Jablonkom, PhD., BAJO LEGAL, s. r. o., Astrová 2/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Obdo V 1/2014 z 30. septembra 2015 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 M Obdo V 1/2014

z 30. septembra 2015 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu z 30. septembra 2015“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) vydal zmenkový platobný rozkaz sp. zn. 8 Cb 2/03 z 20. decembra 2005 (ďalej aj „platobný rozkaz z 20. decembra 2005“), ktorým uložil odporcom v 1. – 3. rade spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi ako navrhovateľovi sumu 204 000 000 Sk, úrok vo výške 6 % od 27. februára 1999 do dňa zaplatenia a trovy konania. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Cb 2/2003 z 13. apríla 2011 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu z 13. apríla 2011“) ponechal v platnosti zmenkový platobný rozkaz z 20. decembra 2005 v časti zmenkovej sumy 99 581,76 € s úrokom 6 % od 27. februára 1999 do zaplatenia a vo zvyšku zmenkový platobný rozkaz z 20. decembra 2005 zrušil a o trovách konania rozhodol tak, že o nich rozhodne až po právoplatnosti rozsudku.

Najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 3 Obo 57/2011 z 29. apríla 2013 (ďalej aj „rozsudok najvyššieho súdu z 29. apríla 2013“) potvrdil rozsudok krajského súdu z 13. apríla 2011. Napadnutým uznesením z 30. septembra 2015 najvyšší súd zastavil konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). Predmetné uznesenie bolo doručené právnomu zástupcovi sťažovateľa 23. októbra 2015.

Sťažovateľ je toho názoru, že uznesením najvyššieho súdu z 30. septembra 2015 a jemu predchádzajúcim postupom došlo k porušeniu jeho práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ poukázal na znenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a taktiež na ustálenú judikatúru ústavného súdu zaoberajúcu sa obsahom základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces (rozhodnutia ústavného súdu vo veciach sp. zn. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 260/06, II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 9/05).

K namietanému porušeniu označených práv malo podľa sťažovateľa dôjsť tým, že najvyšší súd odmietol vecne prerokovať mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora a konanie o ňom zastavil napriek tomu, že mimoriadne dovolanie bolo podané z iných dôvodov než riadne dovolanie sťažovateľa. Podľa sťažovateľa *„najväčším paradoxom svedčiacim o odmietnutí spravodlivosti je, že cca o mesiac neskôr ten istý dovolací senát Najvyššieho súdu SR v tom istom zložení odmietol vecne prejednať aj riadne dovolanie“*.

Sťažovateľ ďalej poukázal na stanovisko ústavného súdu vo veci sp. zn. Plz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015, ktorým tento súd zjednotil rozdielne názory svojich senátov, z ktorého mal podľa neho vychádzať v rámci ústavne konformného výkladu prípustnosti a konkurencie riadneho dovolania a mimoriadneho dovolania aj najvyšší súd pri rozhodovaní predmetnej veci. Zo stanoviska sp. zn. Plz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015 sťažovateľ poukázal na právny záver ústavného súdu, podľa ktorého: *„Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne použiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“*

Vzhľadom na to, že rozsudok krajského súdu z 13. apríla 2011 bol potvrdený rozsudkom najvyššieho súdu z 29. apríla 2013, sťažovateľ sa mohol účinne brániť výlučne vadami spočívajúcimi v procesných porušeníach jeho práv v odvolacom konaní v zmysle § 237 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Túto možnosť sťažovateľ využil a v predmetnej veci podal riadne dovolanie z dôvodov uvedených v § 237 písm. f) a písm. g) OSP.

Keďže v rozsudku najvyššieho súdu z 29. apríla 2013 a rozsudku krajského súdu z 13. apríla 2011 videl sťažovateľ podľa neho zjavne nesprávnu aplikáciu noriem

zmenkového hmotného práva a procesného práva, t. j. nesprávne právne posúdenie vecí uvedenými súdmi, podal taktiež podnet na podanie mimoriadneho dovolania v zmysle § 243f ods. 1 písm. c) OSP adresovaný generálnemu prokurátorovi.

Generálny prokurátor sa s podnetom sťažovateľa stotožnil a podal mimoriadne dovolanie z 19. júna 2014 proti napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 29. apríla 2013 a krajského súdu z 13. apríla 2011 výlučne z toho dôvodu, že uvedené rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení vecí v zmysle § 243f ods. 1 písm. c) OSP. Najvyšší súd svoje uznesenie z 30. septembra 2015, ktorým rozhodol o zastavení konania o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora, odôvodnil tým, že sťažovateľ ako žalobca podal proti rozsudku najvyššieho súdu z 29. apríla 2013 riadne dovolanie, čím využil svoje procesné právo podať mimoriadny opravný prostriedok, ktorý je dostatočný na nápravu väd, a preto je mimoriadne dovolanie v uvedenej veci neprípustné. Tento názor najvyššieho súdu je pritom podľa sťažovateľa formalistický, ústavne neakceptovateľný a zjavne v rozpore s už spomenutým zjednocujúcim stanoviskom prijatým v uznesení ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 3/2015 z 18. marca 2015.

Najvyšší súd pri svojom rozhodovaní v predmetnej veci podľa sťažovateľa opomenul vziať do úvahy skutočnosť, že podanie riadneho dovolania z dôvodu § 237 OSP samo osebe nemusí znamenať efektívnu nápravu protiprávneho stavu založeného rozhodnutiami súdov nižšieho stupňa, ako aj skutočnosť, že generálny prokurátor má omnoho širšie možnosti zvrátiť nápravu protiprávneho stavu odvolacieho, ako aj prvostupňového konania, pretože na rozdiel od sťažovateľa disponuje možnosťou zvrátiť protiprávny stav z dôvodu nesprávneho posúdenia vecí.

Podľa sťažovateľa otázka poskytnutia súdnej ochrany je základným aspektom ústavnosti rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V predmetnej veci podľa sťažovateľa najvyšší súd formalistickým výkladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý nemá oporu v zákonnej úprave, mu znemožnil prístup k súdu v tom, že mimoriadny opravný prostriedok nebol vôbec vecne prerokovaný, čo je z hľadiska ústavného neudržateľné.

V predmetnej veci je navyše podľa sťažovateľa potrebné zdôrazniť paradox celej situácie, ktorý podľa neho spočíva aj v tom, že ten istý senát najvyššieho súdu v tom istom zložení o mesiac neskôr potom, ako rozhodol o mimoriadnom dovolaní, ním podané riadne dovolanie odmietol ako neprípustné, t. j. dôkazom toho, že logická úvaha najvyššieho súdu v uznesení z 30. septembra 2015 o tom, že najvyšší súd riadne dovolanie sťažovateľa prerokuje, je v rozpore s logickým uvažovaním, keďže približne jeden mesiac neskôr ten istý súd uznesením z 28. októbra 2015 riadne dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné. Uvedený postup najvyššieho súdu je podľa sťažovateľa ústavne neudržateľný a taktiež z uvedeného vyplýva, že záver najvyššieho súdu uvedený v jeho uznesení z 30. septembra 2015, podľa ktorého riadne dovolanie z dôvodu podľa § 237 OSP bude dostatočným prostriedkom nápravy protiprávneho stavu, nemá zákonnú ani ústavnú oporu.

V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal aj na podľa neho netradičný postup najvyššieho súdu pri prerokovávaní riadneho dovolania a mimoriadneho dovolania tým istým senátom najvyššieho súdu zasadajúcim v tom istom zložení.

Riadne dovolanie z 1. augusta 2013 bolo podané najvyššiemu súdu 2. augusta 2013 a mimoriadne dovolanie z 19. júna 2014 podal generálny prokurátor najvyššiemu súdu 24. júna 2014 (t. j. približne o rok neskôr). Napriek tomu, že riadne dovolanie sťažovateľa bolo podané približne o rok skôr než mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora, podľa názoru sťažovateľa paradoxne najvyšší súd rozhodol o riadnom dovolaní asi o mesiac neskôr než o mimoriadnom dovolaní. Podľa sťažovateľa v tomto postupe najvyššieho súdu vidieť zjavnú účelovosť spočívajúcu v tom, že argumentáciu, ktorú použil najvyšší súd v uznesení z 30. septembra 2015, by nemohol použiť, pokiaľ by najvyšší súd rozhodol najprv o dovolaní sťažovateľa, ktoré by odmietol. Z uvedeného potom podľa sťažovateľa jasne vyplýva, že riadne dovolanie v predmetnej veci nie je účinným prostriedkom nápravy, čo vyplýva jednoznačne z limitov prípustnosti dovolania pri potvrdzujúcich rozsudkoch odvolacích súdov, ktorých je štatisticky viac než 95 %.

Vzhľadom na závažné pochybenia najvyššieho súdu, ako aj krajského súdu, ktoré sú vytýkané rozsudku najvyššieho súdu z 29. apríla 2013 a rozsudku krajského súdu z 13. apríla 2011 generálnym prokurátorom v mimoriadnom dovolaní, a to najmä nesprávna aplikácia noriem procesného práva (§ 120, § 129, § 133 a § 175 ods. 1 OSP) týkajúca sa prechodu dôkazného bremena pri tvrdených a dokázaných skutočnostiach v súvislosti s preukázaním práva sťažovateľom – navrhovateľom v zmenkovom konaní (čl. I § 17 zákona č. 191/1950 Sb. Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov), je aj v extrémnom rozpore s ústavnými princípmi práva na spravodlivý súdny proces.

Na základe uvedeného je sťažovateľ toho názoru, že najvyšší súd mal vecne prerokovať a posúdiť meritórne dôvodnosť mimoriadneho dovolania v zmysle § 243f ods. 1 písm. c) OSP.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že uznesením najvyššieho súdu z 30. septembra 2015 a jemu predchádzajúcim postupom došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zruší uvedené uznesenie a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, a zároveň mu prizná náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 30. septembra 2015 a jemu predchádzajúcim postupom. K porušeniu označených práv sťažovateľa malo dôjsť v dôsledku toho, že najvyšší súd konanie o mimoriadnom dovolaní podanom generálnym prokurátorom zastavil, t. j. podané mimoriadne dovolanie vecne nepreskúmal s poukazom na to, že dovolanie podané sťažovateľom ako účastníkom konania predstavuje v tomto prípade dostatočný účinný prostriedok ochrany jeho práv, hoci následne ten istý senát najvyššieho súdu uznesením z 28. októbra 2015 dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne

neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Ústavný súd vzhľadom na obsah argumentácie sťažovateľa preskúmal obsah uznesenia z 30. septembra 2015, v odôvodnení ktorého najvyšší súd v podstatnom uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 4 O. s. p.) skôr ako pristúpil k vecnému prejednaniu mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora konštatoval, že mimoriadne dovolanie bolo podané v zákonnej jednoročnej lehote (§ 243g O. s. p.), a preto následne skúmal, či boli splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania.

Podmienky prípustnosti dovolania stanovuje ustanovenie § 243e ods. 1 O. s. p.

Podľa ust. § 243e ods. 1 O. s. p. - ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Ústavný súd v súvislosti s konaním o súlade Občianskeho súdneho poriadku týkajúcich sa mimoriadneho dovolania s ústavou v uznesení sp. zn.: PL. ÚS 57/99 z 19. júla 2000 vyslovil svoj názor, podľa ktorého mimoriadne dovolanie môžeme považovať za ďalší mimoriadny opravný prostriedok. Je to však napriek tomu dovolanie, ktoré je mimoriadne výlučne z dôvodu, že na jeho podanie je procesne legitimovaný iba generálny prokurátor a je zásadne obmedzené len na prípady, v ktorých nemožno podať dovolanie účastníkom konania.

Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Tento účel mimoriadneho dovolania je v súlade s účelom občianskeho súdneho konania vyjadreného v § 1 O. s. p. Súčasne tento účel sleduje ochranu účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu, ktoré trpí základnými procesnými pochybeniami a postupmi súdov znamenajúcich až porušenie práva na súdnu ochranu. Tento záver podľa názoru ústavného súdu potvrdzujú dôvody mimoriadneho dovolania ustanovené v § 243f O. s. p. (PL. ÚS 57/99).

Ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania, neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (s výnimkou dovolania - § 243f ods. 2 písm. d O. s. p.) alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii tak, ako to je vo veciach správneho súdnictva, kde nie je prípustné (až na výnimku) ani odvolanie, alebo jej bolo zákonnými prekážkami znemožnené využitie týchto právnych prostriedkov nápravy. Z tohto zákonného predpokladu vyplýva významné obmedzenie prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktoré zabezpečuje jeho výnimočnosť v súlade s teoretickou podstatou mimoriadneho opravného prostriedku (PL. ÚS 57/99, III. ÚS 35/2014).

Uvedené závery ústavného súdu vo vzťahu k prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora bez predošlého využitia opravných prostriedkov proti napádanému rozhodnutiu súdu si osvojil aj najvyšší súd. Svedčia o tom aj jeho rozhodnutia sp. zn.: 4 M Cdo 19/2008, sp. zn.: 2 M Cdo 14/2005, sp. zn.: 2 M Cdo 15/2005, sp. zn.: 4 M Cdo 3/2006, sp. zn.: 1 M Obdo V 2/2011, z odôvodnenia ktorých vyplýva názor,

že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritéria akceptovateľnosti jeho právnej úpravy, jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytykánych v mimoriadnom dovolaní.

Podľa ústavného súdu rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (čl. 1 Ústavy), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (čl. 46 Ústavy) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými čl. 6 Dohovoru (zhodne aj uznesenie ústavného súdu sp. zn.: ÚS II. ÚS 19/2008 zo 16. januára 2008, uznesenie ÚS IV. ÚS 200/2009 zo 4. júna 2009, nález ústavného súdu sp. zn.: II. ÚS 185/2009 z 12. novembra 2009).

Najvyšší súd v posudzovanom prípade postupoval podľa ústavného súladného výkladu a aplikácie zákonného ustanovenia o mimoriadnom dovolaní a skúmal, či nápravu nezákonného stavu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Z obsahu spisu vyplýva, že generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie 24. júna 2014 proti zmenkovému platobnému rozkazu Krajského súdu v Bratislave z 13. apríla 2011, č. k.: 8Cb/2/2003-372, v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2013, č. k.: 3 Obo 57/2011-431, pričom rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave v spojení s rozhodnutím najvyššieho súdu sa stalo právoplatným 4. júla 2013. Žalobca proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal v zákonom ustanovenej jednomesačnej lehote (2. augusta 2013) dovolanie, ktoré sa na najvyššom súde vedie pod sp. zn.: 1 Obdo V /3/2014 a o tom nie je dosiaľ rozhodnuté. Táto forma mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) proti rozhodnutiu krajského súdu v spojení s rozhodnutím najvyššieho súdu je žalobcovi priznaná zákonom - Občianskym súdnym poriadkom a je v právomoci (dispozícii) žalobcu, či bude využitá. Žalobca tento opravný prostriedok využil a podal dovolanie. Najvyšší súd preto vychádzajúc z princípu subsidiarity dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nespĺňa podmienky prípustnosti dovolania podľa § 243e ods. 1 O. s. p., keďže ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu

je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, v danom prípade rozhodnutím o dovolaní podanom žalobcom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave z 13. apríla 2011, č. k.: 8Cb/2/2003-372 v spojení s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. apríla 2013, č. k.: 3 Obo 57/2011-431 zastavil. Rozhodol tak so zreteľom na uvedené nedostatky jednej z podmienok pre konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora a neodstraniteľnosť takejto prekážky konania podľa ust. § 243i ods. 2, § 243c, § 243e ods. 1 a § 104 ods. 1 prvá veta O. s. p.

V dovolacom konaní úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý dal podnet na podanie mimoriadneho dovolania a ktorý úspech nemal (§ 148a ods. 2 O. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky im však náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, keďže im v dovolacom konaní trovy nevznikli (§ 246i ods. 2, § 243b ods. 5, § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p.).“

V odôvodnení uznesenia z 30. septembra 2015 sa najvyšší súd oprel predovšetkým o stabilnú judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa použitia mimoriadneho dovolania, ktoré predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou (napr. PL. ÚS. 57/99, II. ÚS 185/09, II. ÚS 280/2010), a preto sa za jedno z kritérií akceptovateľnosti tohto mimoriadneho právneho prostriedku považuje povinnosť vyčerpať iné dostupné právne prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní.

V tejto súvislosti ústavný súd ďalej poznamenáva, že aj z početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodit' kritický postoj ESLP k mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré závisia od úvahy príslušného orgánu verejnej moci, či dôjde k podaniu takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, alebo nie a následne k vyneseniu rozhodnutia, ktorým sa zruší právoplatné konečné rozhodnutie. V zmysle judikatúry ESLP je však prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti

prípade, pričom však podľa judikatúry EŠLP za takúto vadu exces však nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je zdôraznený zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by de facto mal charakter odvolania. Zrušené môžu byť iba na účely nápravy fundamentálnych chýb (pozri *Ryabykh proti Rusku* z 3. 12. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti tiež EŠLP už judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri *Kot proti Rusku* z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

V súlade s uvedenou judikatúrou EŠLP ústavný súd už vo veci sp. zn. III. ÚS 357/2013 uviedol, že «v súvislosti s aplikáciou predmetných ustanovení OSP a ich ústavne konformným výkladom (§ 243e a nasl. OSP, pozn.), majúc na pamäti judikatúru EŠLP, dospel k záveru, že pokiaľ zákonodarca odvádza prípustnosť mimoriadneho dovolania z porušenia zákona s odkazom na ustanovenie § 243f OSP, kde bližšie konkretizuje možné dôvody, medzi ktoré zaradil aj nesprávne právne posúdenie veci, tak potom v prípade podania mimoriadneho dovolania práve z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia je potrebné pod porušením zákona rozumieť také porušenie procesného práva – zákona, ktoré v konečnom dôsledku znamená zároveň aj nesprávne právne posúdenie (či už hmotnoprávneho, alebo prípadne procesného charakteru). K takémuto interpretačnému záveru dospel ústavný súd v spojitosti s kumulatívnym predpokladom prípustnosti mimoriadneho dovolania, ktorý stanovuje podmienku, ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. V opačnom prípade ak by nesprávne právne posúdenie bolo spájané výlučne s porušením hmotnoprávnych ustanovení zákona (ktoréhokoľvek), tak by de facto v takmer každom prípade bolo možné napadnúť právoplatne rozhodnutú vec týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, čím by sa tento mimoriadny opravný prostriedok dostal na úroveň „ďalšieho“ odvolania a bolo by len na svojvôli generálneho prokurátora, do ktorej právoplatne

skončenej veci zasiahne podaním mimoriadneho dovolania s odvolaním sa na nesprávne právne posúdenie veci. Takýto výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku by vo svojich dôsledkoch znamenal porušenie minimálne základného práva na súdnu ochranu jedného z účastníkov konania, rovnosti účastníkov konania, zásady nezmeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to treťou stranou, odlišnou od účastníkov konania, ktorá nepatrí do súdnej moci, čo opodstatnene vyvoláva otázky, či ide o prípustné legitímne zasahovanie do nezávislosti súdov a súdnej moci ako takej. Ústavný súd na tomto mieste opätovne poukazuje na už citovanú judikatúru ESĽP, z ktorej vyplýva, že samotná okolnosť (možnosť) existencie dvoch rôznych právnych názorov na vec nie je dostatočným dôvodom opätovného rozhodovania vo veci.».

Judikatúra ústavného súdu i súdov všeobecných sa v otázke prípustnosti mimoriadneho dovolania podávaného generálnym prokurátorom plynutím času menila, a to predovšetkým pod vplyvom judikatúry ESĽP. Zmenu možno vyjadriť trendom reštriktívnejšieho prístupu súdnych orgánov k oprávneniu generálneho prokurátora podávať mimoriadne dovolanie. Okrem už uvedeného ESĽP opakovane potvrdil, že pripúšťa určité zásahy do konečných súdnych rozhodnutí ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady res judicata, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy extrémnej chyby. „... Mimoriadny prieskum sa nesmie uplatňovať ako zastreté odvolanie (appeal in disguise) a samotná možnosť existencie dvoch právnych názorov na predmet konania nie je dôvodom pre opätovné posúdenie veci. Odkloniť sa od tohto princípu je možné iba tam, kde je to nevyhnutné z dôvodu okolností podstatného a závažného významu.“ (Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z 23. 7. 2009, bod 33). «... Dohovor zásadne umožňuje „znovuotvorenie“ právoplatne rozhodnutých konaní v prípade, ak vyjdú najavo nové skutočnosti. Akokoľvek, preskúmanie rozhodnutia by sa malo uplatniť za účelom nápravy hrubých (veľkých) pochybení súdu..., a nie iba ako inštitút predstavujúci vo svojej podstate odvolanie.» (Bulgakova proti Rusku, rozsudok z 18. 1. 2007, bod 34). Aj aktuálne rozhodnutia ESĽP z 9. 6. 2015 vydané vo veciach proti Slovenskej republike (DRAFT-OVA, a. s., PSMA, s. r. o., a COMPCAR, s. r. o.) pripomínajú význam a obsah princípu rovnosti zbraní a princípu právnej istoty, s ktorými bezprostredne súvisí otázka záväznosti, nezrušiteľnosti

a dôveryhodnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, ktoré boli napadnuté z iniciatívy generálneho prokurátora vyjadrenej podaním mimoriadneho dovolania.

Ústavný súd 18. marca 2015 pod sp. zn. PLz. ÚS 3/2015 prijal zjednocujúce stanovisko, ktorého právna veta znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Následne aj najvyšší súd (jeho občianskoprávne a obchodnoprávne kolégiá) prijal 20. októbra 2015 zovšeobecňujúce stanovisko: „*Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.*“ Týmto stanoviskom sa revidovali prijaté závery vyjadrené v predchádzajúcom období (R 36/2008).

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ nesúhlasí s výkladom § 243f ods. 1 OSP aplikovaným najvyšším súdom, podľa ktorého konanie o dovolaní podanom proti rozhodnutiu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie prvostupňového súdu, predstavuje dostatočný a účinný právny prostriedok ochrany ním označených práv. Podstata námietok sťažovateľa v podanom dovolaní spočívala aj v namietanom nesprávnom právnom posúdení predmetnej veci súdmi zúčastnenými na jej rozhodovaní [namietané dovolacie dôvody podľa § 237 ods. 1 písm. f) a g) OSP].

V súvislosti s uvedenou argumentáciou, ako aj záverom najvyššieho súdu týkajúcim sa dovolania sťažovateľa ako účinného prostriedku ochrany jeho práv v uznesení najvyššieho súdu z 30. septembra 2015 je podľa ústavného súdu potrebné poukázať aj na stanovisko č. 2/2015 občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 (ďalej len „stanovisko z 3. decembra 2015“) k výkladu § 237 ods. 1 písm. f) OSP, v ktorom toto kolégium dospelo k záveru, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP.

Najvyšší súd pri rozhodovaní predmetnej veci teda nijako nevybočil z medzí v uvedenom stanovisku z 3. decembra 2015 sformulovanej doktríny v otázke posudzovania splnenia podmienok prípustnosti dovolania, ktoré síce bolo prijaté po vydaní uznesenia z 30. septembra 2015, avšak zároveň potvrdilo rozdielnosť v aplikácii § 237 ods. 1 písm. f) OSP jednotlivými senátmi najvyššieho súdu, ktoré zaujímali v tejto veci odlišné, avšak oba ústavne akceptovateľné názory.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry uviedol, že len výnimočne by otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 24/2000, III. ÚS 72/2001, IV. ÚS 35/02).

Podľa názoru ústavného súdu uvedený výklad dotknutých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku aplikovaných najvyšším súdom v predmetnej veci nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. V citovanej časti odôvodnenia uznesenia z 30. septembra 2015 najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba považovať mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora za neprípustné, a vysporiadal sa so skutkovou i právnou problematikou posudzovanej veci

v potrebnom rozsahu, a preto ho ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúci a ústavne relevantný.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že v súlade so svojou ustálenou judikatúrou je podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde z hľadiska požiadavky na ochranu ústavnosti viazaný petitom, avšak správnosť záverov súdov zúčastnených na rozhodovaní v predmetnej veci (predovšetkým rozsudkov najvyššieho súdu z 28. októbra 2015 a krajského súdu z 29. apríla 2013) má možnosť sťažovateľ dosiahnuť aj prostredníctvom využitia účinného prostriedku nápravy, ktorý v tomto prípade predstavuje sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúca proti označeným rozhodnutiam.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2016